

РІВНЕ І РІВНЯНИ

ПІВСТОЛІТТЯ НА ПЕРЕДОВІЙ

Передова Валерія
Кожемякіна –
Рівнеоблводоканал.
Він працює тут уже
50 років. Коли прийшов
на підприємство,
застав ще коней
і ручні насоси.
Послухати його
спогади, то можна
написати книгу.
Але ми вибрали
з них найяскравіший
епізод.

с. 5

Півстоліття на передовій

Передова Валерія Кожемякіна – Рівнеоблводоканал. Він працює тут уже 50 років. Коли прийшов на підприємство, застав ще коней і ручні насоси.

Послухати його спогади, то можна написати книгу. Але ми вибрали з них найяскравіший епізод.

Аврал

– 1991 рік. Пізно ввечері до диспетчерської водоканалу дзвонить переляканий диспетчер залізниці, кричить у слухавку: «Аварія! З-під колії у напрямку на Сарни забив фонтан, як гейзер. А потім ще кілька фонтанів! Наш залізничний насип розмиває на очах. Робіть щось терміново!»

– Трубу тоді прорвало нашу, – згадує ветеран. – У районі вулиці Будівельників, це майже за містом, під залізницею проходить каналізаційний колектор високого тиску, яким качають стоки міста на «Азот». Колектор – 800-міліметровий, тиск у ньому – 8 атмосфер. Я працював тоді начальником служби каналізації, відповідав за всі мережі і насосні станції. Відразу викликали мене і Володимира Хомка, нашого нинішнього мера. Він був тоді начальником каналізаційних мереж. Приїхали. Аварія сталася коло очисних споруд. Ніч, і фонтани висотою з п'ятиповерховий будинок. Із персоналу – тільки оператор. Насип уже розмило, і рейки висіли в повітрі. А на горизонті – дизель-поїзд, ми встигли його зупинити. То уявіть собі, що ми з Хомком бігом передяглися в гумові костюми, які дали нам працівники тоді ще діючого Львонокомбінату. Спустилися в напівзатоплену підземну камеру і почали закривати засувки. Ви уявляєте собі,

– Робота слюсаря – лінійна, це вам не папірці перекладати на столі, – розповідає з посмішкою Валерій Антонович. – Було по-всякому: ночами, днями, вихідні чи не вихідні. Ремонт мережі водопроводів, каналізації, насосних станцій у місті і за містом – із цього в мене склалося усе життя. А в інституті вчився на вечірньому відділенні – після роботи та у вихідний, в неділю. Тоді субота ще була робочим днем. Наставниками були майстри: хоч без дипломів, але з величезним досвідом. Учили чеканити труби, розбирати насоси, засувки: мені на підприємстві довелось своїми руками перепробувати все. То знаю, де та які не тільки магістралі, а й старі труби в рівненських підвалах, адже доводилось їх ремонтувати.

У шістдесяті в Рівному були тільки дві насосні станції водопроводу: одна на території водоканалу, друга – на Грабнику, на місці, де тепер звели Покровський собор. Значна частина рівненських водопроводів була прокладена ще за

Ось таким урочистим Валерій Кожемякін був того дня, коли колектив відзначав його ювілейну дату – 50 років роботи у водоканалі.

Пряма мова

Володимир ХОМКО, міський голова Рівного:

– Якщо охарактеризувати Валерія Антоновича декількома словами, то я скажу про нього: грамотний, скромний, добрий і відповідальний. Валерій Антонович свого часу приймав мене на роботу, був першим моїм керівником на водоканалі. Саме від нього я найбільше дізнався про мережі, насоси, насосні станції, та й про людей. Якийсь час я був його заступником. Ми завжди були з ним у дружніх

– Коли на практиці ти вже не раз, а може, і не десять, всі ті насоси перецупав-перебрав руками, теорія дається легко. Усе тобі відразу зрозуміло. Предмет «насоси і насосні станції» в нас викладав професор Генріх Солнишкін. То я йому розповідав «на зліт» не тільки принципи роботи тих насосів, але й те, які з них кращі і коли який доцільно застосовувати. Та й ставлення викладачів до тебе не як до школяра, а швидше як до не менш досвідченого колеги.

Отож з отриманням диплома для Кожемякіна нічого не змінилось. Зарплати на водоканалі завжди були невеликі, бо комунальне господарство ніколи не розкошувало. Директор у сімдесятих отримував 110 карбованців, а Кожемякін, на посаді майстра, 90. Це

була сума не більша, ніж у звичайного слюсаря, хоча відповідальність не зрівняти. А ще й багатьма підлеглими доводилось керувати.

– Щоб добре спрацювати з людьми, потрібно знати про них усе. Тоді й підходи в тебе будуть правильні, і вимагати будеш те, що працівнику під силу. А ще – самому треба вміти те, чого ти хочеш від людини. Потрібно цінувати чужу працю, вміти похвалити

зливи в річку Устю або в рівчак на Бармаках. У 1974-му Львонокомбінат побудував на вулиці Будівельників найперші очисні споруди потужністю 19 тисяч кубометрів на добу. Для своїх потреб, аби очищувати стоки виробництва. Відразу збудували і насосну станцію, що стала перекачувати каналізацію з міста на очисні Львонокомбінату. Та згодом, хоч потужності тих очисних підняли до 25 тисяч кубів, їх стало замало. Саме зводився «Азот», і підприємство запропонувало Рівному скидати побутові стоки через його очисні: рідкі відходи від хімівиробництва, якщо їх змішувати з побутовими, очистці піддаються легше. Дві нитки високонапірного каналізаційного колектора від міста хіміки побудували за свої гроші. Тоді з міста на добу перекачували по 50–60 тисяч кубометрів каналізаційних вод. Та ті часи забулися: тепер завод все збільшує і збільшує оплату міста за використання його очисних.

З приємністю пригадає Валерій Кожемякін ті часи, коли він працював із Володимиром Хомком. А працювали вони разом досить довго. Спочатку начальником був Валерій Антонович, а Хомко підлеглим, потім – навпаки.

Про мрії особисті і службові

Його послужний список: слюсар 3, потім 4 і 5-го розрядів, майстер на майже всіх ділянках водоканалу, начальник насосних станцій, керівник служб водопроводу, каналізації. Валерій Кожемякін дійшов сходами кар'єри на своєму підприємстві до стратегічної посади начальника виробничо-технічного підрозділу

них споруд. Ніч, фонтани висотою з п'ятиповерховий будинок. Із персоналу – тільки оператор. Насип уже розмило, і рейки висіли в повітрі. А на горизонті – дизель-поїзд, ми встигли його зупинити. То уявіть собі, що ми з Хомком бігом переодяглися в гумові костюми, які дали нам працівники тоді ще діючого Львонокомбінату. Спустилися в напівзаоплену підземну камеру і почали закривати засувки. Ви уявляєте собі, що таке перекрити «вісімсотку»? А їх там дві: права і ліва, і треба ще вгадати, яку перекривати. Крутити треба вдвох, хоча у неї привід із редуктором... За три години ми, знесилені, в страшному бруді й ледь живі, вибралися з тієї камери на світ Божий. Пам'ятаю, що було дуже холодно, на вулиці лежав уже сніг. Магістраль закрили, рух поїздів на Сарни припинили. Нам дали час до ранку, щоб відремонтувати колектор. Передати вам, скільки нервів було витрачено за тих декілька годин, неможливо. Відповідальність страшенна. А скільки таких випадків було за 50 років – не поррахувати!

Цей епізод зі своєї трудової біографії днями пригадав і розповів кореспондентові «7 днів» Валерій Кожемякін. Він працює в Рівнеоблводоканалі інженером виробничо-технічного відділу.

А привід для розмови підібрався визначний: 10 листопада виповнилося 50 років, як ветеран працює на своєму підприємстві, хоча посади у Валерія Антоновича змінювалися, і не раз.

Водопровідники на конях

Таке вже мало хто і пам'ятає, а Кожемякін ще застав. Він влаштувався на водоканал 10 листопада 1966 року майже звичайним слюсарем 3-го розряду. Чому «майже»? Бо на той час саме вступив навчатися до Рівненського інституту інженерів водного господарства за спеціальністю «водопровід і каналізація». А інженерів із дипломами тоді на підприємстві працювало двоє: директор і головний. І почалося...

То знаю, де та які не тільки магістралі, а й старі труби в рівненських підвалах, адже доводилось їх ремонтувати.

У шістдесяті в Рівному були тільки дві насосні станції водопроводу: одна на території водоканалу, друга – на Грабнику, на місці, де тепер звели Покровський собор. Значна частина рівненських водопроводів була прокладена ще за Польщі. Вони й досі служать місту вірою і правдою: чавунні труби не іржавіють, а стики заливали на свинець – це «вічні» технології. На аварії бригади виїжджали чи на єдиній вантажівці ГАЗ-51 із будкою, чи на конях. Директор іздив «Москвичем».

Якщо роботи недалеко, то ходили пішки. Валерій Кожемякін згадає, як він сам носив на плечах на Замкову балон із киснем. Якби не бачити цього чоловіка на власні очі, в це важко повірити, та він кремезний і досі.

Були і стайні, і вози, й ручні насоси, щоби відкачувати воду із траншей. Траншеї рили землекопи, а екскаватор чи підйомний кран, якщо без них було не обійтися, орендували в Облжитлопостачторзі, на «базі Сапача» (для старожилів це словосполучення багато про що говорить). У дощ чи в сніг розкопи накривали наметами або навісами, і все одно ремонтували труби, бо людям без води не обійтися. Траплялося робити візри у водопровідні магістралі під тиском. Якщо не можна було перекрити трубопровод, доводилося і труби з'єднувати під напором. Стояли по коліна у воді, а стики зачеканювали смоляним канатом і цементом. Один такий випадок, ще з молодості, Валерій Антонович пригадав для нас:

– Відправили мене вночі на вулицю Луначарського. Вода вже почала підтоплювати будинок, то розбиратися, де ті засувки і чи працюють, було ніколи. Вода свистить в лице, і майже не допомагають окуляри, а я в тому болоті по коліна з

Володимир ХОМКО, міський голова Рівного:

– Якщо охарактеризувати Валерія Антоновича декількома словами, то я скажу про нього: грамотний, скромний, добрий і відповідальний. Валерій Антонович свого часу приймав мене на роботу, був першим моїм керівником на водоканалі. Саме від нього я найбільше дізнався про мережі, насоси, насосні станції, та й про людей. Якийсь час я був його заступником. Ми завжди були з ним у дружніх стосунках, підтримуємо їх і зараз. Валерій Антонович відноситься до тої когорти людей, які все життя відпрацювали і ніколи не рвалися в політику чи там у якісь інтриги. Це вони збудували наше місто, а не крикуни і позери.

Нагадаю, що в ті роки, коли Валерій Антонович прийшов на водоканал, у місті Рівному ще не було ста тисяч мешканців, а тепер – двісті п'ятдесят. Споживання води зросло в таких самих пропорціях. Побудувалися насосні та мережі, і все це – справа рук людей, таких от, як Валерій Кожемякін. На щастя, вони ще є. Мені надзвичайно приємно, що Валерій Антонович далі працює і передає свої знання тим, хто нині приходить на підприємство. У цей день хочу передати йому вітання та побажати доброго здоров'я.

молотком, мокрий, наче хлющ, настирно добираю перший ряд в'єрок. Вже другий дався легше, бо не так свистіло. А землекоп весь час відром черпав з траншеї воду. Звільнився – розтопив у будці пчуржуйку, аж до червоного нагрів, щоб слюсар, коли вилізе з траншеї мокрий, хоч якось міг зігрітися. Ось така була робота...

Такі були зарплати: у директора – 110, у майстра – 90

Що є, те є: Валерій Кожемякін відразу показав себе толковим перспективним співробітником. Не дивно, що його, заочника-четвертокурсника, поставили спочатку майстром насосних станцій, а потім майстром на водопровідній та каналізаційній мережі. І вчиться студенту-майстру було легше:

відповідальність не зрівняти. А ще й багатьма підлеглими доводилося керувати.

– Щоб добре спрацювати з людьми, потрібно знати про них усе. Тоді й підходи в тебе будуть правильні, і вимагати будеш те, що працівнику під силу. А ще – самому треба вміти те, чого ти хочеш від людини. Потрібно цінувати чужу працю, уміти похвалити й зацікавити. Тоді у керівника все буде добре.

Чоботар без чобіт

Валерій Антонович одружився на п'ятому курсі інституту. В 1972-му в нього народився син, наступного року отримав першу в житті квартиру, службову від водоканалу. Іронія долі, але житло було без водопроводу і каналізації. Спрацювало правило «чоботар без чобіт». Втім, тоді централізовані водопостачання і каналізація були розкішшю для багатьох рівнян. Та все одно раділи тій кімнатці із дружиною, неначе діти. Купили ліжко, а диван і шафу подавала мати.

Але більше змін ставалося на підприємстві. Рівне зростало, піднімалися на очах нові мікрорайони: той, що біля Львонокомбінату, потім Ювілейний, згодом – Північний. То будувалися для них насосні, свердловини, мережі. Власне, й нинішній водоканал, з його складним великим господарством, постав не тільки на очах, але й великою мірою вміннями та інженерним інтелектом Кожемякіна. Побудували і розпочали експлуатувати Новомильський та Горбаківський водозабори, майданчик у Новому Дворі з першими в Рівному великими потужностями зі знезалізнення питної води. З'явилися перші очисні споруди. Так-так – перші! Ви здивувалися?

– Коли я прийшов на водоканал, каналізаційні стоки в місті не очищували. Насосні станції качали

Про мрії особисті і службові

Його послужний список: слюсар 3, потім 4 і 5-го розрядів, майстер на майже всіх ділянках водоканалу, начальник насосних станцій, керівник служб водопроводу, каналізації. Валерій Кожемякін дійшов сходами кар'єри на своєму підприємстві до стратегічної посади начальника виробничо-технічного відділу. Оформив пенсію і вирішив, що це нагода довірити відповідальність молодим. Тепер працює інженером у виробничому відділі. Співробітники кажуть про нього, що ця людина – енциклопедія водоканалу. Він по пам'яті розкаже про все обладнання, порадить, як вирішити будь-яку проблему. А нині стало зрозуміло, що Валерій Антонович – ще й жива історія тепер гігантського підприємства.

– Що треба Рівнеоблводоканалу для прогресу? – спитали ми у ветерана.

– Потрібно збудувати власні очисні споруди. Наявні майже повністю зносилися. Качати стоки за 14 кілометрів із тиском майже вісім атмосфер абсолютно нераціонально. Потрібні свої очисні в місті. Потрібно замінити ту частину мережі водогонів, яка відслужила вік, на нові, поліетиленові труби.

– А вам у ваші 68 вистачить снаги, щоб усе це втілити?

– Доручать – зробимо! В нас є головне – працювати і талановиті люди, робітники та інженери. Й умови для роботи створені нормальні. Ну, а тоді не прикро буде і на пенсію піти. У мене ще багато справ: любовлю городик, дачу, ліс, гриби, риболовлю. Й онука буду бачити частіше. Все має бути добре!

Дієвий, енергійний, прогресивний... Навіть не віриться, що у Валерія Антоновича стаж на водоканалі – цілих півстоліття. І дуже добре, що свій досвід, і той, що накопичували і передали йому самому ще його наставники, він може передати молодим колегам. Так повинно бути. Так і є.

Сергій ШИКАРЕНКО